

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№ 28 Б А С П А С Ө З Р Е Л И З І
2013 жылғы 10 шілде

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

1. Инфляция

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми деректері бойынша 2013 жылғы маусымда инфляция 0,3% (2012 жылғы маусымда – 0,3%) деңгейінде қалыптасты. Азық-түлік тауарларының бағасы 0,1%-ға (0,2%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар 0,2%-ға (0,2%-ға) өсті. Ақылы қызмет көрсету тарифтері 0,5%-ға (0,4%-ға) көтерілді.

Азық-түлік тауарлары нарығында 2013 жылғы маусымда көп дәрежеде жемістер мен көкөністер 2,0%-ға, оның ішінде бас пияз бен картоп – әрқайсысы 7,7%-ға, сәбіз 5,7%-ға, сондай-ақ макарон өнімдері 0,2%-ға, ет және ет өнімдері 0,1%-ға, балық және теңіз өнімдері 0,1%-ға, алкогольсіз сусындар 0,3%-ға қымбаттады. Сонымен қатар жұмыртқа бағасының 8,4%-ға, жарманың 1,3%-ға, күріштің 0,1%-ға, май және тоң майдың 0,4%-ға төмендеуі тіркелді.

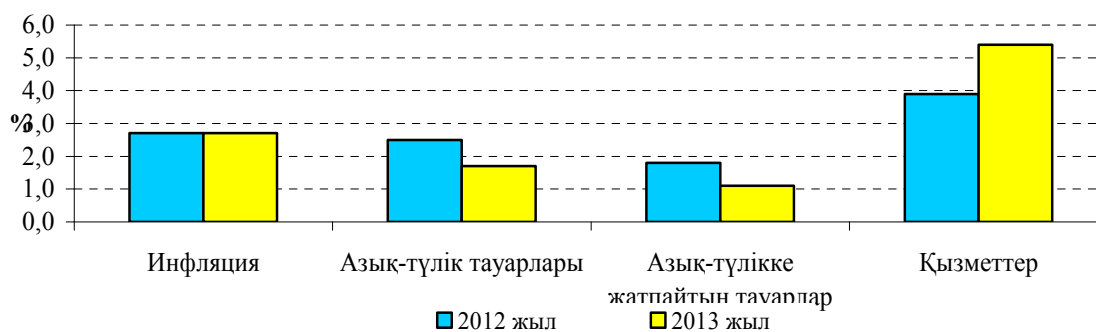
Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында сырт киімнің бағасы 0,3%-ға, аяқ киім 0,4%-ға, күнделікті үй заттары 0,2%-ға, дәрі-дәрмек 0,1%-ға көтерілді. Бензиннің құны 0,2%-ға, дизель отыны 0,5%-ға төмендеді.

Ақылы қызмет көрсету тобында тұрғын үй-коммуналдық сала қызметтерінің ақысы 0,6%-ға өсті. Бұл ретте орталықтан жылыту тарифтері 1,4%-ға, салқын су 1,2%-ға, тұрғын үй жалдау және кәріз – әрқайсысы 1,5%-ға өсті. Қоқысты жинау тарифтері 0,2%-ға төмендеді. Бұдан басқа өткен айда медициналық қызметтер бағасы 0,4%-ға, көлік қызметтері 0,6%-ға, оның ішінде темір жол көлігі 0,9%-ға, әуе көлігі 0,7%-ға, байланыс қызметтері 0,1%-ға, мейрамханалар мен қонақ үйлер қызметтері 0,7%-ға, аяқ киім жөндеу 0,1%-ға көтерілді.

2013 жылғы қаңтар-маусымда инфляция 2,7% (2012 жылғы қаңтар-маусымда 2,7%) құрады. Азық-түлік тауарлары 2013 жылдың басынан бастап 1,7%-ға (2,5%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар 1,1%-ға (1,8%-ға), ақылы қызметтер 5,4%-ға (3,9%-ға) қымбаттады (1-график).

1-график

2012 және 2013 ж.ж. қаңтар-маусымдағы инфляция және оның құрамдас бөліктері

2013 жылғы маусымда инфляция жылдық көрсетуде 5,9%-ды құрады (2012 жылғы желтоқсанда – 6,0%). Азық-түлік тауарлары соңғы 12 айда 4,5%-ға (5,3%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар 2,8%-ға (3,5%-ға), ақылы қызметтер 10,9%-ға (9,3%-ға) қымбаттады.

2. Халықаралық резервтер және ақша агрегаттары

2013 жылғы маусымда Ұлттық Банктің халықаралық резервтері төмендеді. Ұлттық Банктің жалпы халықаралық резервтері 26,1 млрд. АҚШ долл. дейін 7,9% азайды (жыл басынан бері 7,6% төмендеді). Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері негізінен алтын бағасының төмендеуі есебінен 8,1% азайып, 25,6 млрд. АҚШ долл. құрады (жыл басынан бері 7,8% төмендеді). Нәтижесінде таза валюта қорлары (ЕАВ) 2013 жылғы маусымда 6,5% азайды, алтындағы активтер 13,7%-ға қысқарды.

2013 жылғы маусымда елдің халықаралық резервтері жалпы алғанда, Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін қоса алғанда (алдын ала деректер бойынша 63,5 млрд. АҚШ долл.) 89,6 млрд. АҚШ долларына дейін 2,2% төмендеді (жыл басынан бері 4,1% өсті).

2013 жылғы маусымда ақша базасы 1,8%-ға кеңейіп, 3094,7 млрд. теңге болды (жыл басынан бері 7,1%-ға кеңейді). Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы 3048,5 млрд. теңгеге дейін 2,4%-ға кеңейді.

2013 жылғы мамырда ақша массасы 11318,4 млрд. теңгеге дейін 2,4% ұлғайды (жыл басынан бері 7,6% өсті). Айналыстағы қолма-қол ақшаның көлемі 1460,2 млрд. теңгеге дейін 1,5%-ға өсті (жыл басынан бері 4,4% төмендеді), банк жүйесіндегі депозиттер 2,6% өсіп, 9858,2 млрд. теңге болды (жыл басынан бері 9,6% өсті). Депозиттердің ақша массасының құрылымындағы үлесі айналыстағы қолма-қол ақша көлемінің қысқаруы аясында депозиттер көлемінің өсуі салдарынан 2012 жылғы желтоқсандағы 85,5%-дан 2013 жылғы мамырдағы 87,1%-ға дейін ұлғайды.

Ақша мультипликаторы 2013 жылғы мамырда тіркелген ақша базасының кеңеюі қарқынымен салыстырғанда ақша массасы өсуінің басым қарқыны салдарынан 2012 жылғы желтоқсандағы 3,64-тен 2013 жылғы мамырдың қорытындылары бойынша 3,72-ге дейін өсті.

3. Валюта нарығы

2013 жылғы маусымда теңгенің АҚШ долларына қатысты бағамы 1 АҚШ доллары үшін 151,28–151,76 теңге аралығында өзгерді. Айдың соңында теңгенің биржалық бағамы бір АҚШ доллары үшін бір ай ішінде 0,2%-ға төмендеп, 151,65 теңге болды (жыл басынан бастап 0,6%-ға төмендеу).

2013 жылғы маусымда қосымша сауда-саттықтардағы мәмілелерді қоса алғанда Қазақстан қор биржасындағы биржалық операциялардың көлемі 2013 жылғы мамырмен салыстырғанда 2,4%-ға төмендеп, 4,2 млрд. АҚШ долл. болды (жыл басынан бастап 23,8 млрд. АҚШ долл.). Биржадан тыс валюта нарығында операциялардың көлемі 22,7%-ға төмендеп, 1,7 млрд. АҚШ долл. құрады (жыл басынан бастап 9,5 млрд. АҚШ долл.).

Жалпы алғанда ішкі валюта нарығындағы операциялардың көлемі 9,4% төмендеп, 5,9 млрд. АҚШ долл. болды (жыл басынан бастап 33,4 млрд. АҚШ долл.).

4. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы

2013 жылғы маусымда Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздарын орналастыру бойынша 4 аукцион өткізілді. Онда 12 айлық МЕККАМ (3,4 млрд. теңге), 7 жылдық МЕУКАМ (15,0 млрд. теңге), 15 жылдық МЕУКАМ (16,9 млрд. теңге), 8 жылдық МЕУЖКАМ (30 млрд. теңге) орналастырылды.

Орналастырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік: 12 айлық МЕККАМ бойынша – 3,00%, 7 жылдық МЕУКАМ бойынша – 5,90%, 15 жылдық МЕУКАМ бойынша – 6,30%, 8 жылдық МЕУЖКАМ бойынша – инфляция деңгейінен 0,01% құрады.

Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі өткен аймен салыстырғанда 0,9% ұлғая отырып, 2013 жылғы маусымның аяғында 3095,8 млрд. теңге құрады (жыл басынан бастап 6,6%-ға ұлғайды).

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноттары. 2013 жылғы маусымда Ұлттық Банк ноттарының эмиссиясы жүргізілген жоқ.

Нәтижесінде айналыстағы ноттардың көлемі 2013 жылғы маусымның аяғында 2013 мамырмен салыстырғанда 43,2%-ға қысқарып, 44,5 млрд. теңге болды (жыл басынан бастап 76,1%-ға қысқарды).

5. Банкаралық ақша нарығы

2013 жылғы мамырда орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі 2013 жылғы сәуірмен салыстырғанда 3,3%-ға азайып, баламасы 2610,4 млрд. теңге болды.

Орналастырылған теңгедегі банкаралық депозиттердің көлемі 35,1%-ға төмендеді және 366,1 млрд. теңге (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 14,0%) болды. Бұл ретте орналастырылған теңгедегі банкаралық депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2013 жылғы мамырда 0,56%-дан 0,83%-ға дейін өсті.

2013 жылғы мамырда 2013 жылғы сәуірмен салыстырғанда орналастырылған доллардағы депозиттердің көлемі 4,1%-ға ұлғайып, 14,0 млрд. АҚШ долл. (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 80,7%) болды. Орналастырылған доллардағы депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2013 жылғы мамырда 0,10%-дан 0,14%-ға дейін өсті.

Рубльдегі және еуроғағы депозиттерге орналастыру көлемі шамалы болып қалуда – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен тиісінше 4,6 және 0,6%.

Шетел валютасындағы банкаралық депозиттердің үлесі 2013 жылғы мамырда орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 79,1%-дан 86,0%-ға дейін ұлғайды. Орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемінен шетел валютасында резидент емес банктерде орналастырылған депозиттердің үлесі 78,7%-дан 84,8%-ға дейін ұлғайды.

Ұлттық Банк банктерден тартқан депозиттердің көлемі 2013 жылғы мамырда 2013 жылғы сәуірмен салыстырғанда 340,4 млрд. теңгеге дейін 37,8%-ға азайды.

6. Депозит нарығы

Резиденттердің депозиттік ұйымдардағы депозиттерінің жалпы көлемі 2013 жылғы мамырда 9858,2 млрд. теңгеге дейін 2,6%-ға өсті (жылдың басынан бастап өсім 9,6%). Заңды тұлғалардың депозиттері бір айда 6304,2 млрд. теңгеге дейін 3,3%-ға көтерілді (жыл басынан бастап 12,1%-ға өсу), жеке тұлғалардың депозиттері 3554,0 млрд. теңгеге дейін 1,3%-ға өсті (жыл басынан бастап 5,4%-ға өсу).

2013 жылғы мамырда ұлттық валютадағы депозиттердің көлемі 6416,8 млрд. теңгеге дейін 2,3%-ға төмендеді (заңды тұлғалар – 3,9%-ға төмендеу, жеке тұлғалар – 1,0%-ға өсу), шетел валютасында 3441,4 млрд. теңгеге дейін 13,1%-ға ұлғайды (заңды тұлғалар – 22,4% өсу, жеке тұлғалар – 1,7%-ға өсу). Депозиттердің теңгедегі үлес салмағы бір айда 68,3%-дан 65,1%-ға дейін төмендеді.

Банктердегі халықтың салымдары (резидент еместерді қоса есептегенде) 2013 жылғы мамырда 3589,9 млрд. теңгеге дейін 1,3%-ға өсті (жыл басынан бастап 5,3%-ға өсу).

Халықтың салымдары құрылымында теңгедегі депозиттер 2178,9 млрд. теңгеге дейін 1,0%-ға өсті, шетел валютасындағы депозиттер 1411,0 млрд. теңгеге дейін 1,7%-ға өсті. Халық салымдарының құрамында теңгедегі депозиттердің үлес салмағы бір айда 60,9%-дан 60,7%-ға дейін азайды.

2013 жылғы мамырда мерзімді депозиттер 6167,2 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға ұлғайды. Мерзімді депозиттердің құрамында теңгедегі депозиттер 4065,9 млрд. теңгеге дейін 1,4%-ға түсті, шетел валютасындағы депозиттер 2101,3 млрд. теңгеге дейін 5,2%-ға өсті.

2013 жылғы мамырда банктік емес заңды тұлғалардың теңгедегі мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 3,2% (2013 жылғы сәуірде - 3,0%), ал жеке тұлғалардың депозиттері бойынша – 6,8% (6,9%) болды.

7. Кредит нарығы

2013 жылғы мамырда банктердің экономиканы кредиттеуінің жалпы көлемі 10373,6 млрд. теңгені құрап, 1,1%-ға артты (жыл басынан бастап 4,2% өсу).

Ұлттық валютадағы кредиттердің көлемі 7533,4 млрд. теңгеге дейін 1,3%-ға жоғарылап (жыл басынан бастап 7,0%-ға өсу), шетел валютасындағы кредиттердің көлемі 2840,2 млрд. теңгеге дейін 0,6%-ға өсті (жыл басынан бастап 2,6%-ға төмендеу). Теңгедегі кредиттердің үлес салмағы бір айда 72,5%-дан 72,6%-ға дейін ұлғайды.

2013 жылғы мамырда ұзақ мерзімді кредиттеу 8423,5 млрд. теңгені құрап, 1,5%-ға өсті, қысқа мерзімді кредиттеу 1950,1 млрд. теңгеге дейін 0,5%-ға төмендеді. Ұзақ мерзімді кредиттердің үлес салмағы бір айда 80,9%-дан 81,2%-ға дейін өсті.

2013 жылғы мамырда заңды тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 7234,6 млрд. теңгеге дейін 0,4%-ға артты, жеке тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 3139,0 млрд. теңгеге дейін 2,9%-ға ұлғайды. Жеке тұлғаларға берілген кредиттердің үлес салмағы бір айда 29,7%-дан 30,3%-ға дейін өсті.

2013 жылғы мамырда шағын кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу 1458,9 млрд. теңгеге дейін 4,0%-ға өсті (жыл басынан бастап 3,3%-ға өсу), бұл экономикаға берілген кредиттердің жалпы көлемінің 14,1%-ын құрайды.

Банктердің экономикаға берілген кредиттерінің неғұрлым айтарлықтай сомасы салалық бөлуде сауда (жалпы көлемдегі үлесі – 19,5%), құрылыс (13,3%), өнеркәсіп (12,2%), көлік (4,1%) және ауыл шаруашылығы (3,0%) сияқты салаларға тиесілі.

2013 жылғы мамырда банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютада берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 10,9% (2013 жылғы сәуірде – 10,6%), жеке тұлғаларға – 20,0% (21,8%) болды.